

Pas a desnivell

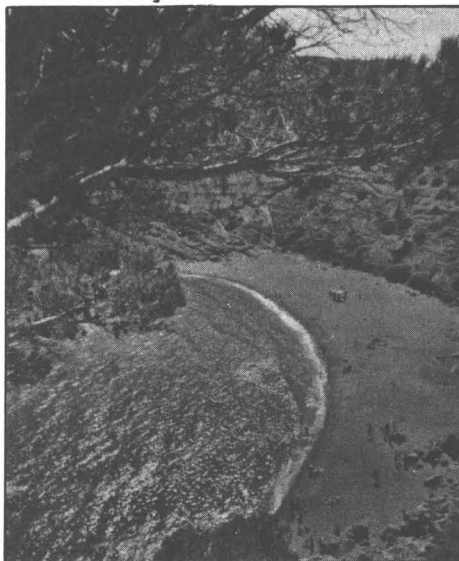
Maneres de fer

A part dels grans problemes, que ens donen molta feina i encara ens en donaran molta més, hi ha unes diferències d'estil que «ells» no ens perdonaran mai. Els irriteren i els omplen de temences, perquè tenen una mandra secular i no volen o no poden entrar en un joc d'emulacions.

Fa divuit anys que passo unes quantes setmanes d'estiu a Llançà, amb la família. Vam anar-hi per primera vegada l'any 1963, quan la vila i el port eren una pura delícia, conservaven tot el seu encant. El turisme, que en aquella època començava a prendre embranzida, passava de llarg i tenia tendència a anar cap avall, cap al sud. La gent del poble encara no havia tingut ocasió de descobrir que un hort o un tros de vinya, fins i tot una franja de muntanya pelada, podien representar una fortuna. Però ben aviat els van obrir els ulls. Famílies belgues i franceses, principalment, s'adonaren que amb la moneda dels seus països convertida en pessetes, podien fer unes excel·lents inversions. Compraren terrenys i construïren cases, a la bona de Déu, cadascú segons el seu gust personal, que amb freqüència no era recomanable. L'economia local experimentà una transformació espectacular: pagesos i pescadors es van trobar que la venda de la terra rebuda en herència, a través de generacions modestes, els permetia un canvi de vida i fer-la més fàcil i segura. També es van dedicar a construir, o sovint a reconstruir la casa familiar, amb un criteri impregnat d'esperit pràctic. Alçaren una o dues plantes destinades a vivenda i reservaren un espai a nivell de carrer, amb la idea d'establir-hi una botiga. La iniciativa no era dolenta, s'ha demostrat que permet un pla gairebé ideal de vida, o sigui treballar durant els tres mesos d'estiu i tenir tota la resta de l'any per refer-se amb placidesa, sense angúnies econòmiques, una mena de llargues vacances pagades, a contrapèl de temporada. No es pot generalitzar, però és evident que el patró apuntat constitueix un prototipus.

Durant la dècada dels seixanta, la cosa es va desbordar. La dictadura, tan enyorada per als qui hi anaven a cavall, fou el paradís dels especuladors, reconfortats, ajudats i sovint associats amb els municipis franquistes. El caos urbanístic assolí cotes increïbles, es van cometre veritables actes de barbàrie contra

L'idíl·lic Llançà antic.

el medi natural. És un fenomen conegut que els ajuntaments franquistes tenien una fòbia arboricida, tallaven —talaven— arbres a tort i a dret. No els calia invocar pretextos, però es valien (ganes de guardar la cara) de l'excusa automobilística. L'era de l'automòbil no té entranyes i, si més no, amb un posat de resignació fatalista, s'accepta que l'automòbil mana.

La carretera que uneix la vila de Llançà amb el port era, fa pocs anys, un passeig meravellós. Vorejada a banda i banda per uns plàtans esplèndids, en aquesta època de l'any el fullatge formava pont, s'unia; i caminar-hi a l'ombra, amb els raigs de sol filtrats i atenuats pel verd de la brostada, era un veritable plaer. Un bon dia, l'alcalde del règim anterior va fer pública la seva sensibilitat humanitària i expressà que els arbres eren un perill per als automobilistes. Hi topaven, pobrets, i algun s'hi havia fet mal de veres. Per tant, en nom de la pietat, calia suprimir els arbres. L'anunci de la desfeta va provocar l'alarma dels habitants més conscients de Llançà, que protestaren inútilment. El seu plany només serví perquè el batlle anés més de pressa i una nit, a les fosques, amb els agreujants de nocturnitat i traïdoria, unes serres mecàniques van consumir la salvatjada. Actualment, la carretera de la vila al port és un camí eixut, desagradós, amb el sol que bat de ple damunt els vianants. A més, els automobilistes esverats que volen to-

par, continuen topant, perquè en el lloc dels arbres l'alcalde hi va fer col·locar uns fanals i uns murs baixos que també serveixen per a estavellar-s'hi.

El mal és difícilment reparable. Al port, davant d'una cala molt bonica, hi havia uns arbres que feien nosa per al projecte engrescador i rendible de muntar-hi un aparcament. I els arbres van desaparèixer, amb el resultat que avui el passeig marítim del port és una desgràcia motoritzada, contaminada, intransitable a peu, amb el paisatge greument agredit.

Però alguna cosa ha canviat, i això és el que volia dir. La democràcia ens ha sortit setmesona, no acabem de treure-la de la incubadora i ningú no sap si, al final, no ens resultarà minusvàlida, si és que sobreviu. Tanmateix, alguna de les zones que cobreix constitucionalment són més peculiars que les altres. Per exemple, tot el que he dit de Llançà són vestigis del passat. L'alcalde actual, en Josep M. Salvatella, fa tot el que pot perquè el poble recobri la fesomia o salvi la que li queda. Ha marcat un to renovador, i això es veu. Entre altres coses, va mudar d'edifici municipal i el que hi ha ara podria servir de model a totes les àrees de la geografia peninsular (i fins a altres més al nord, Europa endins). És un edifici intel·ligentment reconstruït i adaptat, amb unes dependències netes, polides, amb un aire de modernitat eficient, on tot és just i funcional. No té res a veure amb aquell aspecte d'oficina sinistra dels llocs oficials centralistes, bruts, amb burilles i papers per terra i aquella sensació indefinible que hi ha urinaris a tocar de les finestretes per al públic. I darrera dels taulells, una bona part de personal que, tan bon punt veu entrar un ciutadà, li ensenya les dents.

Potser no és molt, però jo penso que sí. Llançà és un municipi petit i si tan sols es tractés d'una irreprotxable instal·lació administrativa no n'hi hauria per fer volar les campanes. Però és que aquesta pulcritud correspon a una manera de fer distinta (allò que es diu de les peculiaritats), i no és de cap manera un símptoma aïllat. Per tot el que sé i pel que veig, observo que les poques coses que podem fer, les fem millor que «ells». D'aquí ve un dels temors: no ens ho perdonaran. La diferència és massa grossa i escandalosament visible. ● PERE CALDERS